

Nog nooit heb ik eieren van de Glatik Batoe gezien. Wel werd mij eens een nest aangewezen, in een ouden kapokboom. Het lag in een holte van den stam, op de plaats waar een nieuwe waterloot was ontsproten. Graag had ik het nest van naderbij willen bekijken, doch het lag te hoog.

Bij een vogelverkooper heb ik eens twee van deze vogels in een eng kooitje gezien. Daar ik reeds vooruit wist, dat er van deze lieve diertjes niets terecht zou komen, kocht ik ze en gaf hun de vrijheid. Hier is het zoo goed als onmogelijk insektenetende vogels te houden; in Djocja echter, waar men op de passer van allerlei kan krijgen, zou de Glatik Batoe zeker een aardig kamervogeltje kunnen zijn.

In „De Dierenwereld van Insulinde” vond ik nog o.a. het volgende over de Glatik Batoe.

„De Javaansche Koolmees komt op Java, Lombok en Flores voor en is kleiner dan de Europeesche Koolmees. Zij is op de bovendeelen blauwgrijs, op kop, nek, hals en borst blauwzwart, op de wangen wit; een band over den vleugel is wit; op de overige onderdeelen is zij witachtig, met een zwarte streep langs het midden. Het voedsel bestaat voornamelijk uit rupsen.

Op Java, waar men haar Glate-Nimko en Glatiek Batoe noemt, komt zij overal voor, in bosschen en dorpen, in laagvlakten zoowel als in de bergen.

Naar BERNSTEIN meedeelt is het een gezellige vogel, die evenals de Europeesche Koolmees den geheelen dag in beweging is, de boomen en heesters ijverig doorzoekt naar insekten en eieren daarvan en vooral bij mistig weer voortdurend den lokroep „si, si, sisi tete” laat hooren. Zaden schijnen zij niet te gebruiken. Haar nest vindt men in holle boomen en takken, enz.; het is gemaakt van mos, haren, boomwol, e. d.; zelfs een stuk van een slangenhuid vond BERNSTEIN er eens in. De drie of vier eieren zijn op witten grond met roodachtige bruine vlekken gespikkeld. De Javaansche Koolmees legt dus veel minder eieren dan haar Europeesche verwanten; zij broedt echter, naar alle waarschijnlijkheid, verscheidene keeren achtereen, zooals meer vogels in den Archipel. Vanaf Maart tot einde Januari zijn eieren in de nesten gevonden.”

Augustus 1917.

FR. J. v. E.

Aan de Redactie van de Tropische Natuur.

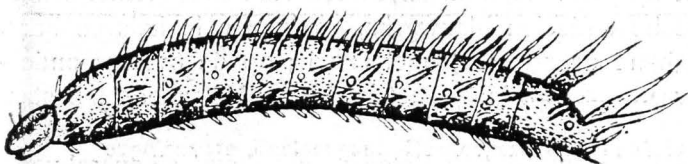
Naar aanleiding van de vragen in Aflevering 8 van dit tijdschrift, kan ik het volgende meedelen:

De op Java *těngoe* genaamde insekten zijn de larven van verschillende mijtensoorten van het genus *Thrombidium*; zij zijn vermieljoenrood van kleur. Deze larven hebben de gewoonte op lage kruiden en struiken een gelegenheid af te wachten, om op een warmbloedig dier — vogel of zoogdier — te klauteren en zich met hun zuignuit in de huid daarvan te boren.

Dr. A. C. OUDEMANS vermeldt ¹⁾, dat de Rode Bosmijt van Nieuw Guinea tot nu toe alleen op de Kroonduif (*Goura*) en op de mens is waargenomen. Doch op Java, Sumatra, Celebes en hoogstwaarschijnlijk ook op andere eilanden van de Archipel, komen eveneens Rode Bosmijten voor, wellicht tot verschillende soorten behorend. Ik zelf vond ze herhaaldelijk op kleine reigers (*Ardetta*) en op *Tupaia*'s (op eekhoorntjes gelijkende insekteneters).

¹⁾ Bijdrage tot de Rode Bosmijt van Nieuw Guinea. Tijdschr. v. Entomologie deel 51 pag. 25 e. v.

T.a.p. schrijft Dr. OUDEMANS o.a. nog, dat deze mijtenlarven in Nieuw Guinea bij de mens afschuwelijke opzwellingen van de huid veroorzaken, wat gepaard gaat met de ondragelijkste jeuk. Met recht zijn deze diertjes, in Celebes en Nieuw Guinea *gonone* genoemd, de schrik dergenen, die door de bossen moeten gaan. Deze lastige parasieten vertegenwoordigen het zespotige larvenstadium (*paranymphen* genaamd) van de *Thrombidium*-mijt. Hebben zij zich volgezogen, dan veranderen ze in het achtpotige stadium (*nymphen*) en laten zich, uit de larvenhuid te voorschijn komend, op de grond vallen. Daar leiden ze een rovers-bestaan, levende van allerhande kleine diertjes. Nog later veranderen zij in de volkomen mijt (*imago*), die na paring eieren legt, welke weer aan zespotige larven het aanzijn schenken, en zo verder.

De *oeler tanah* larve van *Plecia fulvicollis* 2 maal vergroot.

Goerëm is de javaanse naam van een mijt, die op huishoenders voorkomt; de wetenschappelijke naam kan ik op 't ogenblik niet vinden.

De naam *kěmërki* of *mërki* is mij niet bekend; ik veronderstel, dat daarmee eveneens een mijt aangeduid wordt.

De *kami tětěp* werd mij op Java herhaaldelijk genoemd, doch 't diertje zelf kreeg ik nooit te zien; ik weet dus niet wat daarmee bedoeld is.

Rang is de javaanse naam van een huiduitslag aan de voeten. De Javanen geloven ten onrechte dat dit veroorzaakt zou worden door de larven van een vlieg, *Plecia fulvicollis*. Deze larven worden tot 14 m.m. lang, zijn zwartachtigbruin van kleur en dragen op het lichaam talrijke doornachtige uitwassen, die echter geheel week zijn.

Aangaande deze larven schreef ik reeds een tiental jaren geleden uitvoerig aan Prof. DE MEYERE ¹⁾ en wil ik daaruit het voornaamste overnemen. De larven heten op Java *oeler tanah* en leven van mest, verrotte bladeren en andere in ontbinding verkerende plantenafval. Op Java is algemeen het geloof verbreidt, dat deze larven, als men met blote voeten er op trapt, een als *rang* bekende uitslag teweeg brengen. Daarom hoort men ook soms de larven zelf met de naam *rang* bestempelen.

De uitslag heeft de vorm van kleine blaasjes met waterigen inhoud en veroorzaakt hevige jeuk. Een andere naam voor dit eczeem is watersjanker; met de *oeler tanah* heeft het echter niets uit te staan. Herhaaldelijk heb ik zelf de proef genomen, om met blote voeten op *oeler tanah*'s te trappen of ze op andere wijze met de huid van de voet in aanraking te brengen, doch nooit had dit de geringste uitwerking. Ook kennissen van mij bereikten het zelfde negatieve resultaat.

Inlanders, die ik het experiment voordeed, waren toch niet van de onschadelijkheid van de *oeler tanah* te overtuigen; integendeel geloofden zij stellig, dat ik door een geheim tegengift de schadelijke gevolgen wist op te heffen.

Edw. JACOBSON.

¹⁾ Tijdschr. v. Entomologie deel 53 pag. 61 e.v.